

SECTION 1. GENERAL PSYCHOLOGY AND PSYCHOLOGY OF PERSONALITY

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-455-9-1>

STUDY OF THE INFLUENCE OF TRAUMATIC FACTORS IN THE FORMATION OF AN INFERIORITY COMPLEX IN MODERN YOUTH

ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ТРАВМАТИЧНИХ ФАКТОРІВ У ФОРМУВАННІ КОМПЛЕКСУ НЕПОВНОЦІННОСТІ У СУЧАСНОЇ МОЛОДІ

Anhelska V. Yu.

*Senior Lecturer at the Department
of Disaster Medicine and Military
Medicine National Pirogov Memorial
Medical University of Vinnytsia
Vinnytsia, Ukraine*

Ангельська В. Ю.

*старша викладачка кафедри
медицини катастроф та
військової медицини Вінницький
національний медичний
університет імені М. І. Пирогова
м. Вінниця, Україна*

Gumeniuk N. I.

*Senior Lecturer at the Department
of Disaster Medicine and Military
Medicine National Pirogov Memorial
Medical University of Vinnytsia
Vinnytsia, Ukraine*

Гуменюк Н. І.

*старша викладачка кафедри
медицини катастроф та
військової медицини Вінницький
національний медичний
університет імені М. І. Пирогова
м. Вінниця, Україна*

Kondratiuk V. M.

*Doctor of Medical Sciences,
Assistant Professor at the Department
of Emergency and Military Medicine
National Pirogov Memorial Medical
University of Vinnytsia
Vinnytsia, Ukraine*

Кондратюк В. М.

*доктор медичних наук,
доцент кафедри медицини
катастроф та військової
медицини
Вінницький національний медичний
університет імені М. І. Пирогова
м. Вінниця, Україна*

Війна та її наслідки створюють складні умови, які впливають на психічне здоров'я та самосприйняття молоді. На фоні військових дій

виникає багато психологічних та емоційних викликів, які впливають на молодих людей. В першу чергу можемо звернути увагу на такі аспекти цієї проблеми, як: психологічний стрес- може викликати депресію, тривогу, низьку самооцінку та інші психологічні проблеми. Це ускладнює здатність студентів справлятися зі стресом і підтримувати психічне здоров'я, втрата мотивації – відчуття неповноцінності може знижувати мотивацію до навчання, впливати на концентрацію та успішність у навчанні. Це може призвести до зниження академічних досягнень та загального рівня освіти, соціальна ізоляція- студенти з комплексом неповноцінності можуть уникати соціальних взаємодій, що призводить до ізоляції та проблем у встановленні соціальних зв'язків. Це може вплинути на їхні майбутні професійні і особисті відносини, фінансові труднощі- економічні наслідки війни можуть впливати на здатність студентів оплачувати навчання, що додає стресу, стигматизація – студенти, які змушені залишити свої домівки і навчальні заклади, можуть відчувати стигму та дискримінацію у нових громадах. Комплекс неповноцінності під час війни у студентів має глибоке значення і може мати серйозні наслідки як для особистого розвитку, так і для суспільства в цілому.

Комплекс неповноцінності – поєднання психологічних та емоційних відчуттів людини, що виражаються у почутті власної немічності та переконаності в перевазі оточуючих над собою [1]. Комплекс неповноцінності, концептуалізований Альфредом Адлером, є центральною частиною його теорії індивідуальної психології. Адлер вважав, що відчуття неповноцінності є універсальним і природним для всіх людей, але важливо, як людина справляється з цим відчуттям і як воно впливає на її життя [2]. Адлер стверджував, що всі люди відчувають неповноцінність на певних етапах свого життя. Це може бути пов'язано з фізичними вадами, соціальними умовами, порівняннями з іншими людьми тощо. Відчуття неповноцінності починається в дитинстві, коли дитина усвідомлює свою залежність від дорослих і свою відносну слабкість. Німецький дослідник індивідуальної психології Г. Кріпе виділяє 6 значень в семантичному полі “неповноцінність”: 1) конкретно пережиті емоції, афекти; 2) негативна самооцінка; 3) невіра у власні сили і здібності; 4) характерна вдача; 5) бажання індивіда “ рухатись далі”, пояснюючи шляхи досконалості; 6) всезагальний принцип будь-якого життя й, зокрема, людської еволюції [3] Комплекс неповноцінності розвивається під впливом різних чинників, які можуть бути як внутрішніми, так і зовнішніми. До внутрішніх чинників ми можемо віднести: особистісні риси –

низька самооцінка, тривожність; когнітивні установки- негативне сам-сприйняття, перфекціонізм; емоційні реакції – чутливість до критики, відчуття сорому та вини. До зовнішніх відносяться: сімейне оточення – виховання, порівняння з іншими; соціальне оточення – соціальний тиск і очікування, дискримінація і стигматизація; освітнє середовище – шкільні та університетські вимоги, соціальні взаємини в навчальних закладах; професійне середовище- конкуренція на робочому місці, нестабільність роботи. Важливим чинником, що впливає на розвиток комплексу є психологічний та соціальний чинник, а саме травматичний досвід, що включає в себе дитячі травми , у вигляді фізичного або емоційного насильства, зневаги або втрати батьків у дитинстві, травматичні події у дорослому житті. Медіа і культурний вплив :ідеалізація успіху в медіа в соціальних мережах. Психологічні чинники мають потужний вплив на формування і розвиток комплексу неповноцінності. Цей комплекс, у свою чергу, може мати широкі наслідки для емоційного стану, когнітивних процесів, поведінки та соціальних взаємин людини.

Метою нашого дослідження було оцінити вплив прояву комплексу неповноцінності серед студентської молоді у юнацькому віці. У анонімно-добровільному дослідженні прийняло участь 80 студентів ВНМУ ім. М.І.Пирогова. Для отримання даних використовувався кількісний метод за допомогою психодіагностичних методик: “Експрес діагностика рівня самооцінки осіб” за С.В.Ковальовим та шкала “Розенберга”

За результатами “Експрес діагностика рівня самооцінки осіб” за С.В.Ковальовим отримали такі показники: 40% респондентів хвилюються за своє майбутнє максимально сильно, ще 20% осіб помірно сильно, що вказує на достатньо сильний рівень невизначеності, 25% бояться виглядати безглуздими, що виражено досить сильно, та вказує на їх рівень невпевненості в собі, 15% відзначають що часто та марно хвилюються. За шкалою “Розенберга” – 20% опитуваних не вважають себе гідною людиною, 37% завжди вважають себе невдахою, 30% вважають що у них майже відсутні хороші якості та 13% погано до себе ставляться.

З отриманих даних, спостерігаємо яскраву динаміку розвитку комплексу неповноцінності у сучасної молоді. Ефективна оцінка комплексу неповноцінності дозволяє краще зрозуміти проблему і розробити цільові інтервенції для підтримки студентів у цей складний час. Розуміння цієї проблеми та вжиття відповідних заходів для її вирішення є ключовими для підтримки молоді та забезпечення

здорового і стабільного майбутнього для країни. Щоб підтримати студентів у цей важкий час, важливо забезпечити психологічну допомогу, підтримувати їх соціальні зв'язки та надавати фінансову допомогу, якщо це можливо. Також важливо створювати безпечне і сприятливе середовище для навчання, самовираження та розвитку де молодь може знайти підтримку та розуміння.

Література:

1. Правдун В. С. Причини та наслідки переживання комплексу неповноцінності в підлітковому віці: кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра за спеціальністю "053 – психологія" Тернопіль, 2023. 68 с. <http://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/41992>
2. Березюк О. Р., Фільц О. О., Грабчак В. І., Сірко Р. І. Опитувальник порівняльного індексу почуття неповноцінності: переклад, валідація та досвід використання в Україні. *Вісник Вінницького національного медичного університету*, 2022, Том 26, № 4. С 633–636. DOI: 10.31393/reports-vnmedical-2022-26(4)-20
3. Шарапа Г. Ф. Особистісна неповноцінність у контексті теоретичної парадигми індивідуальної психології А. Адлера *Педагогічний журнал* 2012. С. 399–407. <http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2012/25/55.pdf>